

DESPLEGAMENT DEL CURRÍCULUM PER AL DESENVOLUPAMENT DE

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Montblanc

Novembre-08

Roser Canals Cabau

DESPLEGAMENT DEL CURRÍCULUM PER COMPETÈNCIES

Què ens preguntem en relació amb l'aplicació
del nou currículum...?

- Per què un currículum pel desenvolupament de
COMPETÈNCIES BÀSIQUES?
- Què entenem per COMPETÈNCIES BÀSIQUES?
- El paper del professorat i de l'alumnat, un canvi
metodològic?
- La presa de decisions curriculars
 - ✓ Pedagògiques i didàctiques
 - ✓ Organitzatives
- Com avaluar el grau de desenvolupament competencial?

Jaume Carbonell Sebarroja. "La aventura de innovar". Ed. Morata

Una escola pensada al segle XIX,
Amb un professorat format al segle XX,
Ha d'educar persones per al segle XXI

Una aula = un professor? Un grup = 25 alumnes?

Els continguts rellevants són al llibre de text, a les explicacions del professor...?

Al món hi ha problemes disciplinars?

Les qüestions professionals es plantegen a través d'exàmens?

Enfoc del nou currículum com a una oportunitat per a donar resposta als reptes educatius d'un món global i complex.

1. Educació pel segle XXI (justificació)

L'ensenyament obligatori ha de donar resposta als nous reptes que l'educació té plantejats en el marc del segle XXI

Els canvis i transformacions de la societat anomenada de la informació i el coneixement com ara:

- ✓ Irrupció de les TIC (internet)
- ✓ Canvis en l'economia global
- ✓ Consolidació de sistemes democràtics
- ✓ Assoliment de cotes de benestar i la seva sostenibilitat

Demanen replantejar les finalitats de l'educació envers

- ❑ L'adquisició d'aprenentatges estratègics: **obtenció, selecció i interpretació de la informació per a construir coneixement, comunicar-lo i contrastar-lo** amb els dels altres.
- ❑ Enfocament dels continguts en base a **problemes socials rellevants** (complexos i interrelacionats) i la seva aplicació en contextos propers
- ❑ L'educació en els **valors democràtics**, la sostenibilitat, les **habilitats socials** i el **pensament crític**

Velles i Noves alfabetitzacions

Coll, C. (2006). Lo básico en la educación básica. <http://redie.uabc.mx/vol8no1/contenido-coll.html>

- ✓ **Cultura lletrada:** Domini de la llengua oral i escrita (parlar, escoltar, llegir i escriure)
- ✓ **Coneixement matemàtic** (càlcul aritmètic, resolució de problemes, raonament matemàtic)
- ✓ **Coneixement científic i tecnològic**
- ✓ **Coneixement de les manifestacions històriques i culturals**

- ✓ **Comunicació a través del llenguatge audiovisual:** interpretar, utilitzar, valorar i produir imatges per a aprendre, per a comunicar-se...
- ✓ **Multiculturalitat:** coneixement, apreciació i respecte per la cultura pròpia i la dels altres.
- ✓ **Cultura de la globalització:** coneixement i comprensió de les interrelacions entre fenòmens i processos que tenen lloc a escala global, regional i local.
- ✓ **Gestió de la informació** i ús de les tecnologies (TIC) apropiades

Finalitats de l'educació obligatòria en el context actual

- ✓ Fer possible el ple exercici de la ciutadania en el marc de la societat i el seu context
- ✓ Poder construir i desenvolupar un projecte de vida satisfactori i assegurar un desenvolupament personal, emocional y afectiu equilibrat
- ✓ Poder accedir a altres processos educatius i formatius posteriors amb garanties d'èxit

Coll, C. (2006). Lo básico en la educación básica.
<http://redie.uabc.mx/vol8no1/contenido-coll.html>

2. Les competències bàsiques de la nova proposta curricular a l'educació obligatòria (marc normatiu)

✓ **Decret 142/2007, de 26 de juny**
http://www.xtec.es/estudis/primaria/06_curriculum_2007/competencies_pri.pdf

✓ **Decret 143/2007, de 26 de juny**
http://www.xtec.es/estudis/eso/curriculum_2007/orientacions_4t_esoibatxillerat.pdf

El nou disseny curricular per a l'educació obligatòria intenta avançar en la línia d'altres projectes com ara:

- ✓ L'informe **Delors de la Unesco** sobre: L'educació del segle XXI http://www.unesco.org/education/pdf/DELORS_S.PDF
- ✓ L'estudi **PISA de la OCDE** Programa per a l'Avaluació Internacional d'estudiants que evalua els aprenentatges en relació amb la Comprensió Lectora, Matemàtica i Ciències Naturals, que es consideren imprescindibles per a que els joves puguin desenvolupar-se amb èxit en la societat i en el món laboral d'avui. www.pisa.oecd.org/
- ✓ **L'avaluació de les competències bàsiques** del Departament d'Educació a l'educació obligatòria <http://phobos.xtec.cat/xarxacb/>

CURRÍCULUM: Conjunt de competències bàsiques, objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació

Qui pren decisions sobre el currículum?

- ❑ **El govern de l'estat:** Estableix els aspectes bàsics del currículum o ensenyaments mínims per a tot l'estat **Llei Orgànica d'Educació del 2006**
- ❑ **Generalitat de Catalunya:** Estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació obligatòria a través de **Decrets 142 i 143/2007, de 26 de juny.**
- ❑ **Centres educatius:** En el marc de la seva autonomia elaboren el seu propi **projecte curricular** per adequar-lo a les necessitats concretes de l'alumnat.

Capacitat d'utilitzar coneixements i habilitats de manera transversal i interactiva en contextos i situacions diversos

per exercir com a ciutadà i resoldre situacions i problemes de la vida quotidiana.

Competències Bàsiques

Continguts

conceptes

procediments

actituds,
valors i
normes

- ✓ Les competències es desenvolupen a partir dels continguts.
- ✓ Els continguts canvien quan canvia el referent científic i/o cultural, en canvi les competències són més estables i possibiliten aprendre al llarg de la vida.
- ✓ No tots els continguts afavoreixen aprenentatges competencials (aprenentatges estratègics)

Les finalitats de l'educació obligatòria

Tinguin coneixement sobre el món

Saber

educar persones que

Disposin de
Les eines per
Comprendre'l

Saber fer

Puguin
habitar-lo
I millorar-lo

Saber ser i estar

Cal revisar, actualitzar i replantejar...

- ✓ Els sabers o continguts que són rellevants
- ✓ Les metodologies i estratègies d'aula
 - ✓ Els criteris d'avaluació

APRENTATGES ESTRATÈGICS

El currículum ha de garantir que a l'acabar l'ensenyament obligatori tot l'alumnat tingui un bon domini de certes competències

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS		COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES PER CONVIURE I HABITAR EL MÓN
✓ COMUNICATIVES	1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual	7. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic 8. Competència social i ciutadana
	2. Competències artística i audiovisual	
✓ METODOLÒGIQUES	3. Tractament de la informació i competència digital	
	4. Competència matemàtica	
✓ PERSONALS	5. Competència d'aprendre a aprendre	
	6. Competències d'autonomia i iniciativa personal	

Referents clau per al desplegament del currículum per competències:
TRANSVERSALITAT, FUNCIONALITAT, AUTONOMIA

TRANSVERSALITAT:

Entesa com el criteri per a la selecció de continguts i opcions metodològiques que generin contextos globals d'aprenentatge des d'un enfocament interdisciplinari de les àrees

FUNCIONALITAT:

Entesa com el criteri que prioritza estratègies i metodologies orientades a l'aplicació dels aprenentatges en diferents situacions i contextos reals, concrets i propers a l'alumnat

AUTONOMIA DE L'ALUMNAT:

Entesa com el criteri que afavoreixi estratègies d'aprenentatge, basades en l'autoregulació, per fer alumnes més autònoms en l'aprenentatge com ara: la comunicació d'objectius, el treball cooperatiu, la corresponsabilitat en l'avaluació...

Ensenyar a transferir

Per al

CONTINGUTS
-Conceptuals
-Procedimentals
-Actitudinals

**RESOLUCIÓ DE
PROBLEMES O
SITUACIONS REALS I
CONTEXTUALITZADES**

**DESENVOLUPAMENT
PERSONAL
SOCIAL,
PROFESSIONAL**

SABER

**SABER
FER**

**SABER SER
SABER CONVIURE**

Morfosintaxi

Estructurar un discurs
coherent

Defensar el propi punt
de vista en un debat

Proporcionalitat

Calcular el %

Valorar si un article
està realment rebaixat

Proteïnes,
greixos, hidrats
carboni

Elaborar una dieta
equilibrada

Tenir hàbits
d'alimentació saludables

Què suposa l'aprenentatge pel desenvolupament de competències?

L'aprenentatge per competències:

- ✓ Dóna lloc a aprenentatges estratègics (possibiliten aprendre i desenvolupar-ne d'altres)
- ✓ Consisteix en l'**aplicació** de **coneixements** (saber), **habilitats** (saber fer) i **actituds** (saber ser i estar) **a la resolució de problemes** amb qualitat i eficàcia
- ✓ No es tracta d'amagatzemar i reproduir la informació. Esdevé fonamental ensenyar a cercar-la, seleccionar-la, organitzar-la i interpretar-la a la llum de les raons del coneixement per tal de construir interpretacions pròpies i saber-les comunicar.
- ✓ Aprendre no és, només, adquirir coneixements, sinó el desenvolupament de la capacitat d'utilitzar-los i transferir-los a la resolució de situacions i problemes en diferents contextos.

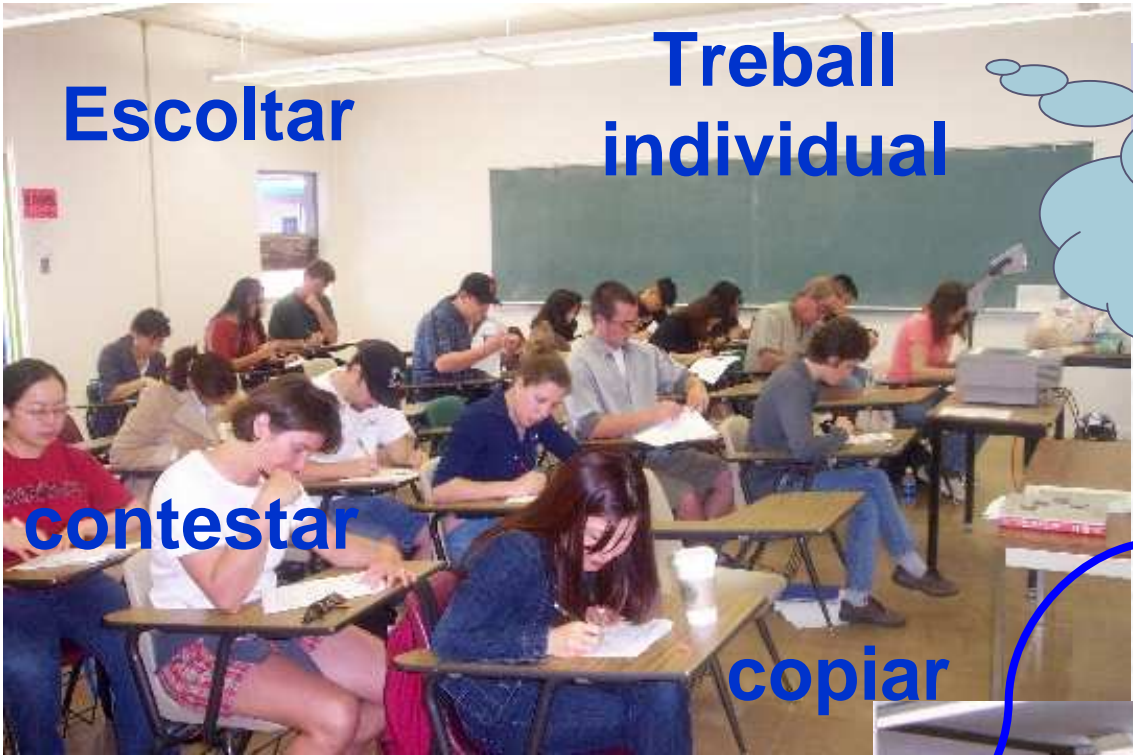

3. El paper del professorat i l'alumnat: un canvi metodològic?

Estratègies i metodologies en l'ensenyament de les CCSS

- ✓ Els mètodes i estratègies d'ensenyament són el camí escollit (**com ensenyar?**) per aconseguir les finalitats establertes.
- ✓ Els mètodes i estratègies d'ensenyament determinen
 - les finalitats i objectius d'aprenentatge
 - la gestió de l'aula, les activitats, el tipus de discurs...
- ✓ Els mètodes es poden classificar en dos grans grups:
 - **Mètodes Expositius**: centrats en el professorat
 - **Mètodes Interactius**: centrats en l'alumnat
- ✓ Sovint es combinen: Una classe expositiva pot fomentar la participació i la resolució d'un problema sol requerir alguna explicació del docent.
- ✓ Els diferents estils d'aprendre i de ritmes d'aprenentatge demanen la diversificació dels mètodes i estratègies.

Mètodes expositius	<ul style="list-style-type: none"> - Conferència - Exposició - Preguntes/respostes - 	- El professorat gestiona el discurs
Mètodes interactius	<ul style="list-style-type: none"> - Estudi de casos - Treball per projectes - Resolució de problemes - Simulacions - Investigacions - 	- Es propicia la interacció i la cooperació entre iguals
Mètodes individuals	<ul style="list-style-type: none"> - Activitats d'autoaprenentatge . Suport paper . Suport electrònic (webquest) 	- L'alumnat aprèn de forma autònoma interactuant amb els materials de suport

Escoltar

Treball individual

Transmissió i reproducció del coneixement

contestar

copiar

preguntar

discutir

Treball cooperatiu

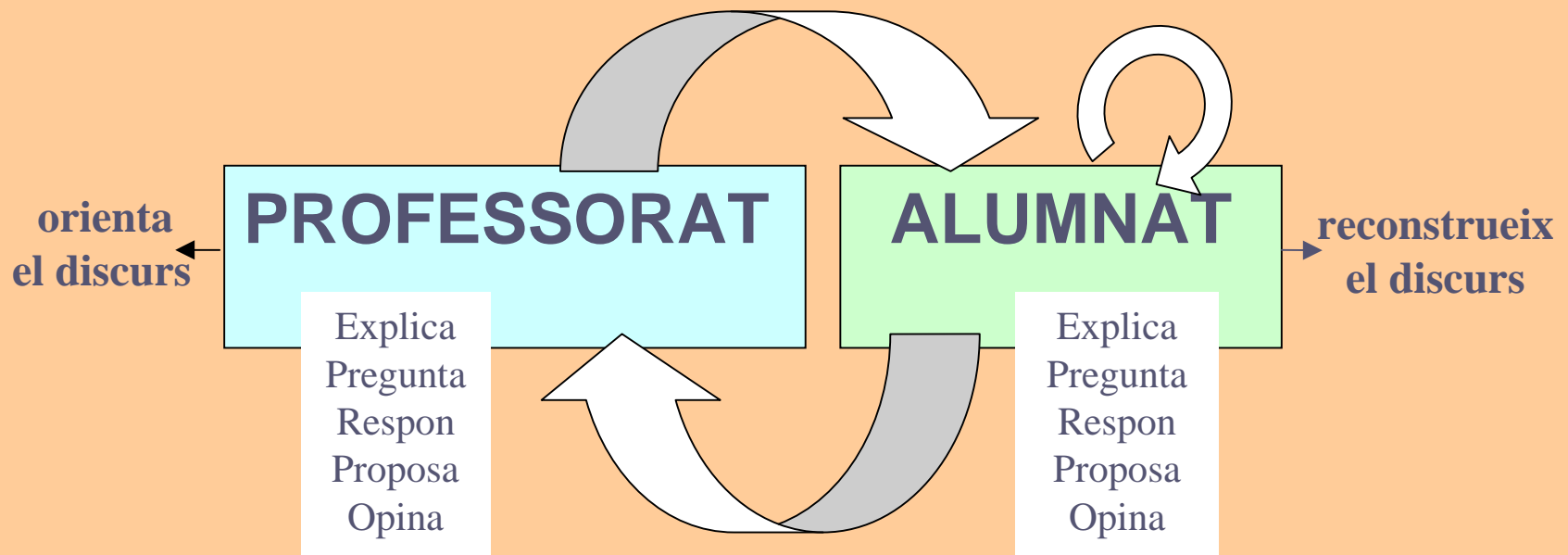
parlar

Reconstrucció compartida del coneixement

La comunicació a l'aula

Transformació informació en coneixement

DISCURS COMPARTIT = classes comunicadores

Els mètodes interactius basats en la cooperació entre iguals

✓ **Beneficis:**

- L'interès i motivació de l'alumnat augmenta (participació activa, contextualització dels continguts...).
- Els aprenentatges són més sòlids (aplicabilitat i significativitat).
- Es desenvolupen habilitats del pensament crític (elaborar hipòtesis, argumentar, proposar alternatives...).
- Es desenvolupen habilitats de treball en equip. Els resultats obtinguts van molt més enllà del que s'aconsegueix individualment.
- Es desenvolupen habilitats comunicatives i de gestió de la informació (cercar informació, seleccionar-la, interpretar-la, contrastar-la, exposar-la).

✓ **Costos:**

- Són mètodes contradictoris amb el desenvolupament de currículums extensos ja que requereix una inversió gran de temps en la preparació de materials i en el desenvolupament de l'activitat a l'aula.

- ...

A) L'aprenentatge basat en problemes (ABP)

✓ Què és?

- La resolució d'una situació basada en problemes rellevants i a partir de grups de treball. Consisteix en identificar la demanda, plantejar una hipòtesi, buscar informació complementària, analitzar la informació recopilada, discutir-ho i proposar una solució.

✓ Característiques:

- Cal triar problemes socials rellevants relacionats amb el tema que es treballa.
- No totes les solucions són igual de vàlides.
- A l'inrevés dels mètodes tradicionals, primer es planteja el problema, llavors es busca la informació i finalment és resol.

✓ Exemples i recursos: <http://www.xtec.es/~rgrau/exemples/pocmassa.pdf>

- Els aliments transgènics poden ser una solució al problema de la fam?
- Les fonts d'energia renovables podran satisfer les necessitats de la població?
- La democràcia és el millor dels sistemes polítics?

ELS REFUGIATS CLIMÀTICS

AVUI+

Diumenge, 01 de Juny del 2008
04:00

Déu estreny i d'altres ofeguen
Nazanín Amirian

L'increment de la vulnerabilitat de la població causat per tot això ha tingut com a resultat que l'any passat morissin milió i mig de persones per aquests desastres i 25 milions més es convertissin en refugiats ambientals, xifra que supera, per primera vegada, el nombre dels desplaçats per conflictes armats.

B) El treball per projectes

✓ Què és?

- El coneixement, anàlisi, interpretació i exposició de resultats o elaboració d'un objecte a partir d'un tema o centre d'interès escollit per l'alumnat.

✓ Característiques:

- Requereix l'organització del grup i la planificació de les tasques a desenvolupar, la recerca d'informació, el treball cooperatiu i l'obtenció d'un resultat final.
- El professor dona suport al grup que treballa de manera autònoma.
- El contingut dels projectes es basa en problemes reals des d'un enfoc transdisciplinari o global.
- Es tant important el resultat final com el procés a través del qual s'obté.

✓ Exemples i recursos:

- <http://www.xtec.net/ceipdrassanes/historiaporta.htm>

Què vull ser quan sigui gran?

- ✓ Els oficis d'abans
- ✓ La formació
- ✓ L'explotació laboral infantil
- ✓ Hi ha feines pròpies d'homes i de dones?
- ✓ La població activa
- ✓ Les noves professions

Els mètodes interactius basats en la cooperació entre iguals

- ✓ **L'objectiu consisteix en respondre un interrogant**, resoldre un cas o problema, realitzar una petita investigació o projecte.
- ✓ **L'alumnat és el centre de l'activitat**: analitza la demanda, s'organitza, cerca la informació, treballa en equip, pren decisions.
- ✓ **El professorat orienta i facilita el procés**, crea situacions didàctiques i prepara els materials, guia i orienta el treball dels grups.
- ✓ **Gestió social de l'aula**: És important tenir en compte que aquest tipus de treball requereix una gestió flexible del **temps** (es fa difícil en sessions aïllades de 50 o 60'), de **l'espai**: ha de permetre el treball en petit i gran grup, dels **materials i recursos**: han de ser-hi presents.

Estratègies i mètodes per a l'aprenentatge competencial

- ✓ Ho vaig escoltar i se'm va oblidar
- ✓ Ho vaig fer i ho vaig entendre
- ✓ Ho vaig explicar i ho vaig aprendre

Parlem-ne ?

4. La presa de decisions en relació amb el currículum

➤ **Didàctiques i pedagògiques**

- Selecció i seqüenciació dels continguts
- Metodologies i estratègies d'E/A
- Activitats

PROGRAMACIONS

➤ **Organitzatives**

- Horaris
- Agrupaments
- Espais

La programació és...

Conjunt de decisions planificades pel professorat dels elements que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge, d'acord amb les finalitats expressades en el Projecte Educatiu del Centre i en funció de les necessitats educatives de l'alumnat.

Per desplegar el currículum el professorat ha de **prendre decisions i acords compartits** que garanteixin la coherència del projecte educatiu. Aquestes decisions es concreten en els **diferents nivells de programació**

Diferents nivells de programació

- **Programació d'un projecte o pla de centre**

b) Programació d'una àrea o matèria per a un curs o un cicle

c) Programació de la unitat didàctica

d) Programació d'aula (seqüència didàctica)

CONSELL ESCOLAR
PROJECTE EDUCATIU

COMISSIÓ PEDAGÒGICA

PROJECTE CURRICULAR

> Caps de departament
> Coordinador nivell/cicle

PROGRAMACIÓ ANUAL CENTRE

DEPARTAMENTS

PROGRAMACIONS MATÈRIES/TREBALLS SÍNTESI

EQUIPS DOCENTS

ACORDS PER NIVELLS

PROGRAMACIÓ D'AULA

CONSELL ESCOLAR
PROJECTE EDUCATIU

COMISSIÓ PEDAGÒGICA
> Cap d'estudis
> Coordinadors de cicle

PROJECTE CURRICULAR **PROGRAMACIÓ ANUAL CENTRE**

ED. INFANTIL Equip docent	CICLE INICIAL Equip docent	CICLE MITJÀ Equip docent	CI. SUPERIOR Equip docent
-------------------------------------	--------------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------

ACORDS DE CICLE / DISSENY PROGRAMACIONS

PROGRAMACIÓ D'AULA

EL DESPLEGAMENT DEL CURRÍCULUM

1. Caracteritzar les capacitats i habilitats que afavoreixen el desenvolupament d'una competència
2. Concretar com des de les àrees es contribueix al desenvolupament de les CB
3. Presa de decisions en relació amb:
 - La selecció i seqüenciació del continguts
 - La selecció d'estratègies didàctiques i metodològiques des de la funcionalitat, transversalitat i autonomia de l'aprenentatge
 - Què, com i per a què avaluar

DISSENY DE CONTEXTOS D'APRENENTATGE

PROGRAMACIONS

COMPET. BÀSIQUES	CAPACITATS I HABILITATS A DESENVOLUPAR	COMPET. BÀSIQUES	CAPACITATS I HABILITATS A DESENVOLUPAR
Competència Comunicativa Lingüística i audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> -Comprendre -Comunicar (també en llengua estr) -Expressar idees i emocions -Dialogar -Utilitzar diverses tipologies textuais 	Competència d'aprendre a aprendre	<ul style="list-style-type: none"> -Identificar i plantejar problemes -Autoavaluar-se i autoregular-se -Gestionar els propis processos aprenentatge -Plantejar-se preguntes -Aprendre amb els altres
Competència artística i cultural	<ul style="list-style-type: none"> -Desenvolupar la capacitat creadora i estètica -Expressar-se a partir dels llenguatges artístics -Valorar la diversitat cultural -Contribuir a la conservació patrimoni 	Competència d'autonomia i Iniciativa personal	<ul style="list-style-type: none"> -Desenvolupar un pensament crític -Planificar i realitzar tasques, projectes -Prendre decisions -Cooperar i treballar en equip -Adaptar-se al canvi i a situacions noves
Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none"> -Cercar i seleccionar informació -Interpretar i analitzar críticament la informació -Utilitzar eines TIC 	Competència Coneixement i interacció amb el món físic	<ul style="list-style-type: none"> -Anàlitzar i interpretar fenòmens naturals -Plantejar hipòtesis -Interactuar amb l'espai i l'entorn
Competència matemàtica	<ul style="list-style-type: none"> -Resoldre problemes amb diverses estratègies -Realitzar càlculs i estimacions -Expressar i comunicar-se en llenguatge matemàtic -Desenvolupar el raonament matemàtic 	Competència social i ciutadana	<ul style="list-style-type: none"> -Exercir drets i deures democràticament -Analitzar i interpretar fets i fenòmens socials -Resoldre conflictes i problemes socials -Desenvolupar habilitats socials

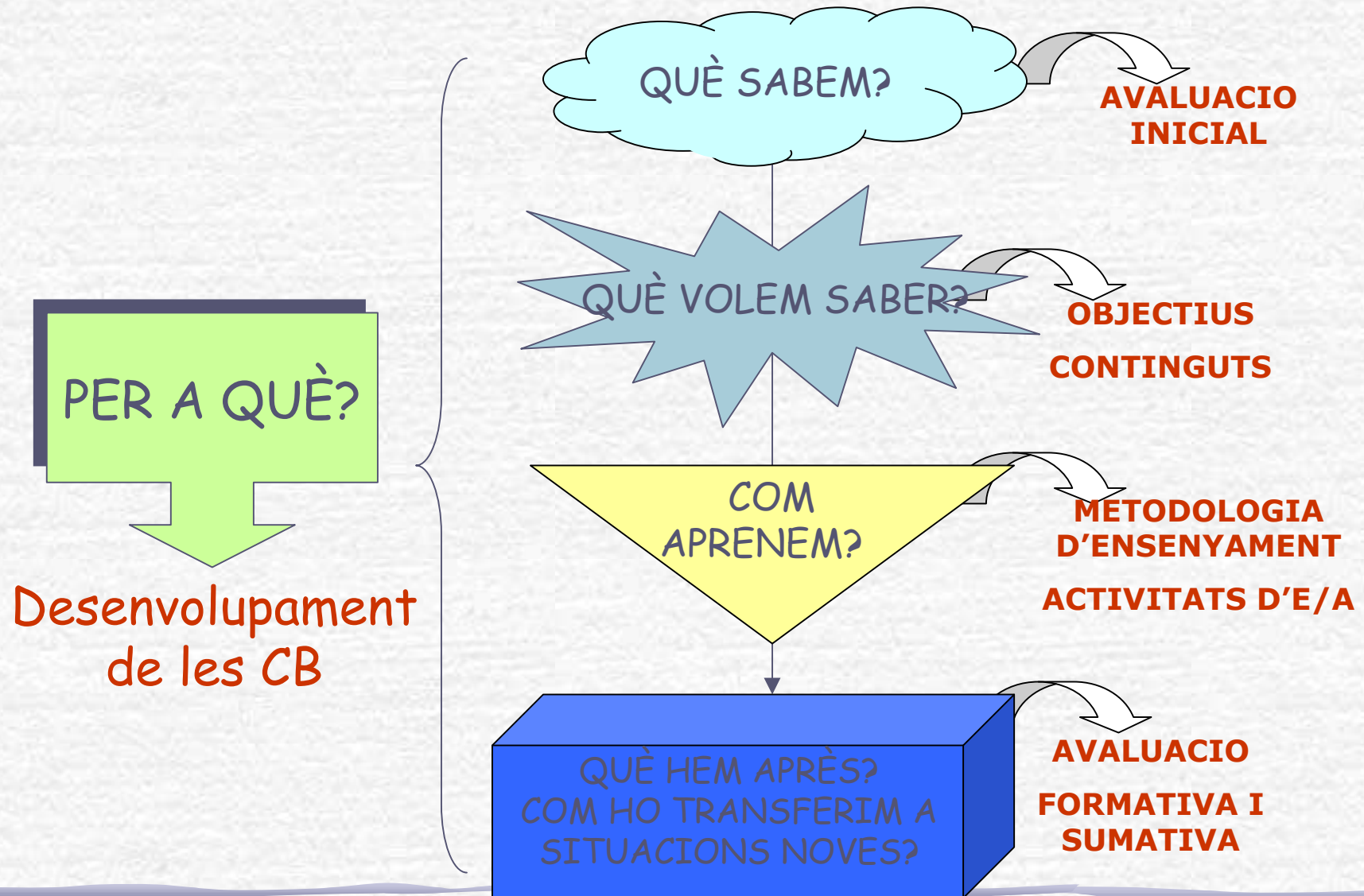
COMPETÈN. BÀSIQUES	CAPACITATS I HABILITATS A DESENVOLUPAR	CONTRIBUCIÓ DE LES ÀREES				
		Llengua	Coneix. medi	Ed. Artist.	Matemàt	...
Competència Comunicativa Ling. i audiov	-Comprendre i comunicar -Expressar idees i emocions -Dialogar -Utilitzar diverses tipologies textuais	X X X X	X X X	X X X	X X	
Competència artística i cultural	-Desenvolupar la capacitat creadora i estètica -Expressar-se a partir dels llenguatges artístics -Valorar la diversitat cultural -Contribuir a la conservació patrimoni	X	 X X	X X X		
Tractament informació comp. digital	-Recerca i selecció d'informació -Interpretació i Anàlisi crítica de la informació -Ús d'eines TIC	X	X X	 X	X X	
Competència matemàtica	-Resolució de problemes -Realitzar càlculs i estimacions -Expressar i comunicar-se en llenguatge matem. -Raonament matemàtic		X X X	 X	X X X X	
Competència d'aprendre a aprendre	-Identificar i plantejar-se problemes i preguntes -Autoavaluar-se i autoregular-se -Gestió i control dels propis processos d'aprenet -Aprendre amb els altres	X X X	X X X X	X X X X	X X X X	
Competència Coneixement i interacció amb el món	-Anàlisi i interpretació de fenòmens naturals -Plantejar hipòtesis -Interactuar amb l'espai i l'entorn		X X X	 X	 X	
Competència social i ciutadana	-Anàlisi i interpretació de fets socials -Resolució de conflictes i problemes socials -Desenvolupar habilitats socials	X	X X X	 X	X X	

1r curs

2n curs

3r curs

Les decisions que es recullen a la programació responen a:

Presca de decisions centrada en els continguts de les matèries

**SELECCIÓ
DE
CONTINGUTS**

A partir de les ciències referents: Història, geometria, gramàtica, química, electrònica, biologia, dibuix tècnic...

**SEQÜENCIACIÓ
DE
CONTINGUTS**

Seqüència lineal i contínua de cada matèria segons els temes. Llistats inabastables. No estableix relacions entre continguts de les diferents matèries.

**ESTRATÈGIES
D'ENSENY/APREN.**

Presa de decisions centrada en el desenvolupament de competències

SELECCIÓ DE CONTINGUTS

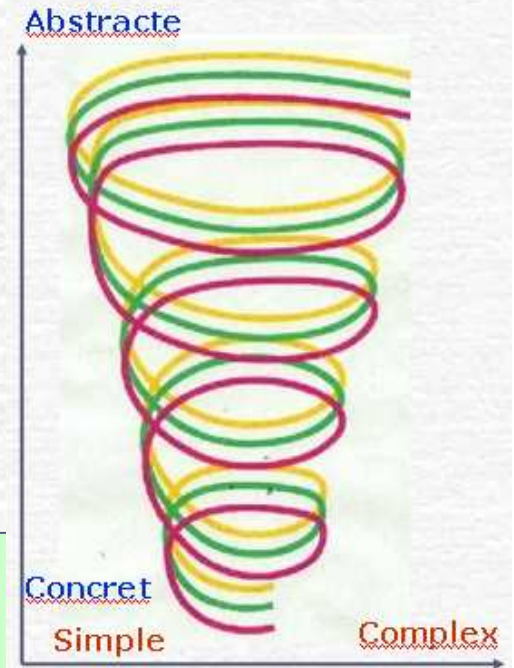
Quins són els coneixements rellevants per a un ciutadà (no expert)? Selecció de continguts necessaris (transversalitat) per al coneixement i interpretació de problemes socials rellevants (funcionalitat)

SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS

Del més simple al més complex, del més concret al més abstracte, segons el nivell de maduresa de l'alumnat. Establint relacions entre continguts de les diferents matèries.

ESTRATÈGIES D'ENSENY/APREN.

Adequades al disseny de contextos d'aprenentatge, no de temes. Realització de petites investigacions o projectes, la resolució d'un problema, la interpretació d'una notícia de l'actualitat...

Diferents decisions sobre la selecció de continguts

Selecció i seqüència lineal i contínua dels continguts des de les **matèries per temes**:

llengua	natus	mates	mús	socials
a	H	1	Do	I
b	Li	2	Re	II
c	Be	3	Mi	III
d	Na	4	fa	IV
e	Mg	5	sol	V
f	K	6	la	VI
...

Selecció i seqüència discontinua dels continguts a partir de **contextos d'aprenentatge**

El creixement de la població i la disponibilitat de recursos naturals	
Continguts	Comp. Bàsiques
2 mi d IV Be f 6	<ul style="list-style-type: none"> -Ús de les TIC -Plantejar hipòtesis -Treball cooperatiu -Comunicar oralment

La representació del cos humà a partir de la pintura	
Continguts	Comp. Bàsiques
b 4 fa Na III Re d	<ul style="list-style-type: none"> - comunicar per escrit - llegir'imatges - cercar i seleccionar informació - Formular preguntes

Iniciar el treball per competències a partir del que el centre està fent...

Quins plantejaments té el centre en relació a les competències bàsiques (activitats, projectes, mètodes de treball)?

- Identificació de continguts comuns de les àrees
- Cerca de les connexions existents entre les àrees

LA TRANSVERSALITAT DELS CONTINGUTS

- Aplicació dels aprenentatges en situacions pràctiques
- Contextualització dels aprenentatges en relació amb els interessos de l'alumnat i la seva realitat

LA FUNCIONALITAT DELS APRENTATGES

- Potenciació del treball cooperatiu, l'A.B.P., el treball per projectes
- Treball sobre procediments relacionats amb l'organització i síntesi de la informació com ara: elaboració de textos, esquemes, mapes conceptuals...
- Treball a partir de la gestió dels encerts i els errors com una eina per aprendre

L'AUTONOMIA DELS ALUMNES

COMPETÈNCIES DE LA COMUNICACIÓ ORAL

(IES Pla i Farreras)

DEFINICIÓ

Desenvolupament de la capacitat d'expressar fets, conceptes, idees, opinions, sentiments i emocions, de forma clara i entenedora, adequant-se a la intenció comunicativa, segons l'objectiu que es persegueixi (narrar, convèncer, entretenir, descriure, interessar, justificar...) i interactuant de manera adequada amb els altres. Implica també saber utilitzar diferents llenguatges i registres.

INDICADORS

No ho sap fer Ho sap fer Ho fa molt bé

INDICADORS		No ho sap fer	Ho sap fer	Ho fa molt bé
Exposa oralment el treball				
Estructura del discurs	Introducc.			
	Desenvolupament			
	Desenllaç			
Domina el contingut del discurs				
Defensa les idees				

La programació d'un projecte, pla de centre, àrea/matèria per a un cicle o curs

El referents normatiu són els Decrets 142/2007 (EP) i 143/2007 (ESO)

- CONTEXT: Característiques de la matèria/de l'alumnat
- OBJECTIUS DIDÀCTICS
- CONTINGUTS D'APRENTATGE
- ACTIVITATS D'ENSENYAMENT/APRENTATGE I D' AVALUACIÓ
- ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES
- CRITERIS D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I ADAPT. CURRICULARS
- CRITERIS I PROCEDIMENTS D' AVALUACIÓ I RECUPERACIO
- **CONTRIBUCIÓ DEL PROJECTE/ÀREA/MATÈRIA A L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES**
- **CONNEXIONS AMB ALTRES MATÈRIES**
- ORGANITZACIÓ I DISTRIBUCIÓ DE L' ESPAI I EL TEMPS

Justificació teòrica o referent didàctic i pedagògic que explicita les intencions educatives i les seves finalitats

Competèn. bàsiques	Capacitats i Habilitats a desenvol.	Objectius Didàctics (saber, saber fer, saber ser i estar)	Continguts (conceptes, procediments, actituds)	Activitats d'ensenyament/ aprenentatge i d'avaluació	Criteris d'avaluació
Competència Comunicativa Ling. i audiov	-			ACTIVITATS EXPLORACIÓ	
Competència artística i cultural	-				
Tractament informació comp. digital	-				
Competència matemàtica	-				
Competència d'aprendre a aprendre	-				
Competència d'autonomia i Iniciativa personal	-				
Competència Coneixement i interacció amb el món	-				
Competència social i ciutadana	-				

Desenvolupar accions quotidianes per a un ús racional de l'aigua, a partir de la problemàtica dels nostre entorn, com a conseqüència de la comprensió del problema del canvi climàtic (ESO)

OBJECTIUS	CONTINGUTS	ACTIVITATS E/A
<p>Saber:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definir conceptes clau del problema/tema 	<p>Conceptes:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sostenibilitat -Canvi climàtic -Pluviometria 	<p>Elaboració d'un mapa conceptual sobre els usos de l'aigua a l'espai mediterrani i la seva problemàtica.</p>
<p>Saber fer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Representar i interpretar dades a partir de taules estadístiques i gràfics 	<p>Procediments:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Càlcul de la despesa d'aigua -Representació i interpretació gràfica 	<p>Obtenció de dades pluviomètriques dels darrers 10 anys a la localitat i representació i interpretació gràfica.</p>
<p>Saber ser i estar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prendre consciència sobre les pròpies actuacions per a la sostenibilitat 	<p>Actituds i valors</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proposta d'actuacions per a l'estalvi d'aigua a la llar 	<p>Disseny d'un tríptic informatiu adreçat a la comunitat educativa sobre l'ús eficient de l'aigua al centre.</p>

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ

A partir de notícies d'actualitat sobre la proposta de transvassament de l'aigua de l'Ebre identificar les raons a favor i en contra i redactar un text interpretatiu on s'exposi el propi punt de vista i les raons que el justifiquen.

Desenvolupar accions quotidianes per a un ús racional de l' aigua, a partir de la problemàtica dels nostre entorn (E.Primària)

OBJECTIUS	CONTINGUTS	ACTIVITATS E/A
<p>Saber:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definir conceptes clau del problema/tema 	<p>Conceptes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Usos de l'aigua - Cicle de l'aigua - Contaminació/depuració 	<p>Elaboració d' un mapa conceptual sobre els usos de l' aigua a l' espai mediterrani i la seva problemàtica.</p>
<p>Saber fer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Representar i interpretar dades a partir de taules estadístiques i gràfics 	<p>Procediments:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Càlcul de la despesa d'aigua a la llar - Representació i interpretació gràfica 	<p>Obtenció de dades sobre la despesa d'aigua a la llar a partir d'una taula i representació i interpretació gràfica.</p>
<p>Saber ser i estar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fer un ús racional de l' aigua en les accions quotidianes 	<p>Actituds i valors</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proposta d'actuacions per a l' estalvi d' aigua 	<p>Disseny d'un tríptic informatiu adreçat a la comunitat educativa sobre l'ús eficient de l' aigua al centre.</p>

CRITERIS/ACTIVITATS D' AVALUACIÓ

A partir de titulars de notícies d'actualitat sobre l'escassetat d'aigua a Catalunya completar la notícia a partir de qüestions: què passa? Perquè passa? Quines conseqüències té? I tu què en penses? Què faries?

Decisions organitzatives i estratègies metodològiques

- ✓ L'organització horària flexible permet el desenvolupament d'espais i horaris de treball **interdisciplinari** tot i que cal respectar uns mínims d'hores per àrea/matèria

- ✓ Actualment els centres es plantegen espais de treball interdisciplinari. Per exemple, a l'educació primària:
 - > Racons
 - > Tallers intercicles
 - > Projectes de treball
 - > Experiències i petites investigacions
 - > Projectes de centre:
 - Projecte filosofia 3-18
 - Projecte d'habilitats socials
 - Ed. Ambiental
 - Tallers interculturals
 - ...

Exemple d'organització horària que inclogui espais interdisciplinars a l'Educació Primària

	hores globals etapa	hores mín per cicle (*)				hores flexibles
		C inicial	C Mitjà	C. Superior	TOTAL	
Llengua catalana (+)	420	140	140	140	420	0
Llengua castellana (+)	420	140	140	140	420	0
Estr lingüíst comunes	245	105	70	70	245	0
Llengua estrangera	420	70	105	140	315	105
Coneix medi nat i soci	630	140	175	140	455	175
Educació artística	525	70	105	70	245	280
Educació física	385	105	70	70	245	140
Matemàtiques	665	175	175	175	525	140
Religió (voluntaria)	315	105	105	105	315	0
Ed ciutadania	35	0	0	35	35	0
Esbarjo	525	175	175	175	525	0
Lliure disposició (diversitat, reforç i ampliació)	665				3745	840
TOTAL ED. PRIMÀRIA	5250					840:6:35= 4h/set
	5250:6:35= 25h/set.					

(*) només lleng i matem han de tenir continuïtat cada curs

Un exemple d'organització horària a ESO

matèries	1r curs	2n curs	3r curs	TOTAL
Llengua cat	3	3	3	315
Llengua cast	3	3	3	315
Llengua estr	2	3	3	280
Matemàtiques	3	3	3	315
Cièn. Naturals	3		3	210
Cièn. Socials		3	3	210
Ed. Física	2	2	2	210
Tutoria	1	1	1	105
Ed. Ciutadania			1	35
EVP		3		105
Música	3			105
Tecnologia	2	2		140
Projectes	6	5	5	560
Religió (opt)	2	2		140
Optatives			3	105
	30	30	30	

Projectes interdisciplinaris que dissenyen els equips docents

- ✓ **1r. Curs:** Projecte que tingui com a centre d'interès les ciències socials, per exemple, **EL PAISATGE**
 - Interdisciplinarietat amb: llengua, ciències naturals, EVP, i tecnologia.

- ✓ **2n. Curs:** Projecte que tingui com a centre d'interès les ciències naturals, per exemple, **L'ALIMENTACIÓ**
 - Interdisciplinarietat amb llengua, matemàtiques, i tecnologia.

- ✓ **3r Curs:** Projecte que tingui com a centre d'interès la tecnologia, per exemple, **L'HABITATGE**
 - Interdisciplinarietat amb llengua, anglès, matemàtiques i EVP.

Per saber-ne més...

- ✓ Colecció dirigida per **Álvaro Marchesi** “Competencias básicas en educación”(2007). Alianza Editorial. (Hi ha un volum monogràfic per a cada competència).
- ✓ **Zabala,A. i Arnau,L.** (2007). “Como aprender y enseñar competencias”. Ed. Graó.
- ✓ **Casas, M.** (coor.) (2005) “Ensenyar a parlar i escriure ciències socials”. Editat per Rosa Sensat.
- ✓ **Casas, M.** (coor.) (2007) “Competencias básicas per parlar i escriure ciència a l'educació primària”. Editat per Rosa Sensat.
- ✓ **Canals, R.** “Un currículum per a l'adquisició de competències. De l'aula al món i del món a l'aula”. Perspectiva Escolar, 321. Gener, 2008. Pàg. 74-85
- ✓ **Cuadernos de pedagogia.** Monogràfic n. 370.
- ✓ **Orientacions pel desplegament del currículum.** Dep. Educació.
http://www.xtec.es/estudis/eso/curriculum_2007/desplegament_c_eso.pdf

